

Séta a tabáni világfürdő — medencéjében

A Tabán bölcse, a trafikos és a vendéglős siratja és várja a vendéget

— Minden bolondéria

Budán lakik, — mondotta már Tóth Béla is s úgy érte, hogy ami különös barkácsolás, ezermesterség, szellemidézés, tenyerjósítás, állatidomítás s más egyéb nem mindennapi bogarászás a nagyváros kövei közt óhatatlan lábrakap, mind Budán leli menedékét.

Buda: a ráérő emberek városa; nemcsak mert pensionopolis, de mert lakói különben is nagyobbára hivatalnokemberek, kiknek — akár altiszt, akár méltóságos — nem foglalja el minden képességüket a hivatalos pár óra s így a pihentés, a nyugtalan fej folytonosan forog, gondolkodik, spekulál. Nem is a ráérő emberek; a forgó fejek városa ez, a kevésbé küzdőképén, a — hol produktív, hol improduktív — merengésre hajlamosak városa, melynek immár — Krúdy Gyula, Szabó Dezső, Kárpáti — külön irodalma is hamarabb jött volt meg, mint Pesté, az izgalmasabb testvérvárosé. Óbudától a Lágymányosig s az országútól a Krisztináig s a Tabánig melán és ambiciózan forog egy szellemileg is autark város külön élete; az ablakból mandolinzó hallatszik, szemöldökfáján papagálykalitka lóg s még a fiatalabb nemzedék sem érzi magát túlságosan otthonosan ideát, Pesten, ha átjön.

A munka pedig, mely Budát Budapestnek végkép meghódítani készült, még a kevésbé küzdőkép emberek városának is azon a részén indul meg, melyen a legkevésbé küzdőképességűek laktak: az álmos, a romantikus, a rozzant, a sramlis és matterjahullott Tabán immár sima helyén.

Itt, ezen a helyen,

ahol most e csinos kis gödörben majd kitortem a nyakam, a sarki rendőr húsz év múlva gyorsajtásért fogja felírni a BP. 69.473. számú autót — e szavakkal végezte jóval a háború előtt Budai Képeskönyvének előszavát Kárpáti Aurél, akinek húsz év előtti tabáni víziója most van azon, hogy testet, formát, életet öltson.

Tabán... Török név, magyarul: hegyalja, váralia — hüvelyezzük a szót, mely török emléket idéz, mikor még minden hódoltságbeli városnak megvolt a maga tabánja (Szegednek ma is megvan), s egészen közeli időket, mikor tabáni kiskocsmákba jártunk jókat enni s ősszel kibújít a tabáni polgárok házán a gyaluforgács, mely a tabáni bormérő jogának kevély cégére volt.

Vége, vége. Végre. Egy városrész — igaz, hogy régi, igaz, hogy emlékes, romantikus, a városához tartozó s így fájdalmas elmúlású — elpusztult a bontó csákányok alatt. A Gellérthegy alatt síma a tér, csak a Rácfürdő előtt meredek vagy három-négy bérház, melynek tégláin, lakóin már ugyan csak az elmúlás sejtése dereng. Itt, ahol az Erzsébet-híd Budára ér,

Mintha szerencsétlenség történt volna

— borzalmas szerencsétlenség: a híd nekifutott a hegynek! Más híd torkolata kiszélesül, hogy a hídra felszükült forgalom mingyárt szétterülhesen, eloszolhassék a maga természetes útján; így kap Buda mindenütt, ahol híd torkollik belé, legalább egy tényire, pár uccányira pesti, eleven, urbánus jelleget, amíg Pestnek a hídon átszakadt lélekzetéből futja. Az Erzsébet-híd, mely — bizonyára a Kossuth Lajos ucca s az Eskü út folytatásának kényszerűségéből, de mégis — nekirohant a hegynek, nem teremthetett maga körül Budán atmoszférát: az Erzsébet-hídon Pest nem jött át Budára, csak a pesti villamos.

Most pedig itt áll a rendezésre váró hely, néhány bérpalota, a piac, mögötte a kiszögellő telkével sokmindennek útját álló Rácfürdő — amögött meg a símára egyengetett tér, egymáshányt ajtók, szélben lengő tapéták, egy lebontott város kifordult bele, mely várja a pompás, a szép nagyvilági fürdővárost, mely készül, hogy reáépüljön.

Most még semmi: de látia az ember — élvezetes vízió! — a levegőt, melyet majd felparcelláz a sokszáz szoba, táncterem, fürdő, melyben ágy lesz, asztal, zene, tuss és telefon, melyben majd élnék, esznek, isznak, gyűlölnek, nyaralnak és szeretnek — lesz itt valami! S mit szólnak azok, akiknek helyébe lesz?

A trafik, a vendéglő

Mert ez fontos: mit szól a trafik, mit szól a vendéglő?

Fiúme... A trafik is, a vendéglő is úgy áll itt, mint Fiúme, a hinterlandiavesztett kikötő. Áll a Baross-kikötő, áll az Adamich-móló — de

LAUSANNE INSTITUT MORGANA

ROUTE DU SIGNAL (SVÁJC)

Mr és Mme. Dr. Robert a legszebb negyedben fekvő nagy parkos villáiban korlátolt számban felvesznek 14 éves korig fiúkat és lánykákat, továbbá 18 éves korig oly ürügyeket, akik francia nyelvű oktatásban óhajtanak részesülni. Tenisz, sportok. Penzióárak: 14 évig 250, azontúl 300 sv. frank. Pengőztetés Budapestben.

nem gurul rajta hordó, nem csúszik az olajtól, nem mászkál rajta pasasér. Áll a trafik, áll a vendéglő — de nagyon világos az ablaka: nem fogja el a fényt többé a szembenálló ház fala. Szemben üres a tér, elbontották a házat.

— Elköltözték a kuncsaft — mondja a Rácfürdő mellett, a Kökény ucca 16-os számú trafik.

— S magukból mi lesz?

— Megyünk ulána. Ide majd jön a fürdőváros, mi meg megyünk a kuncsaftjaink után, hisz minket is lebontanak nemsokára. Nincs már nekünk itt keresnivalónk.

Izlik a sör, amit a Rácfürdő vendéglőjében csapolnak.

— Gyorsan, — mondom — amíg el nem bontják a fejünk felől a házat.

— Hát bizony, erre is majd csak sor kerül — bólint rá a gazda.

Igaza van. Ő már látja, amit hivatalos helyen még próbálkoznak elkerülni: hogy majd csak le kell bontani a kiszögellő Rácfürdőt is. Hisz a forrás megmarad, csak el kell vezetni a tervbe illő, pompás, új épületbe.

— Bizony, nagyon megcsappant a forgalmunk, hogy a Tabánt elbontották mellőlünk — fúzi tovább a szót, mintegy az összes környékeliek nevében, kik a környékből éltek s most úgy vannak, mint a szárazon maradt halak. De hallunk erről különbet is.

Ódon ritkaságok boltja

Ez kicsit odébb van, a Virág Benedek sárga, kis szülőházával szemközt, a Darvas Gyula régiségkereskedése. Illetőleg: a Darvas bácsié, mert így hívja őt a környék, melynek ő költője és bölcse egyszemélyében. A boltja: a legdickesebb ódon ritkaságoké; egy odúnyi az egész, ahol patinás lim-lomok, karcok, metszetek, értékesen kopott bútorok és ódonan futtatott aranyláncok között ül Darvas bácsi megtermett, lelkes alakja s írja a verseit, melyeket Buda okulására kifüggeszt a kirakatba.

— Darvas bácsi, a véleményéért jöttem. Mit szól hozzá?

— Hogy mit szólok? Tudja, én mingyárt vereset írok. A legjobb lesz, ha mingyárt felolvasom magának.

Félszöprí az antik kisasztalról a pasziánszot — mert abban találtam — s olvasni kezd Darvas bácsi, lelkes, gúnyos és hívó, színészi hangon.

— En már, tudja, régen várom, kívánom ezt a ragyogó fürdővárost, amit most ide tervelnek. Régi keserűségem, hogy így halogatják. De most, hogy végül mégis szó került róla, felolvasom a keserűségem. Hadd tudják. A címe: »Várjál!«

Helyzeted nem rózsás,

nem is reménytelen.

Ne zúgolódjék, ki

koplatni kénytelen.

Ma, mikor mind egyért,

egy a mindért fárad —

lesz jó világ itt! Csak

türelemmel várjad.

Ha talán felépül,

lakmározunk végig;

várj csak kitartással —

száz-százötven évig.

— No és mit gondol, Darvas bácsi, csakugyan száz-százötven évbe telik a dolog?

— Nézze, most már feltehetik kevesebbe is. Igaz, pár hete még én sem hittem volna. Írtam is róla. A címe az, hogy: »Amire elkészülnek...«

Tabánt elpusztították.

Nem a török, sem osztrák,

sem tatár seregei —

fővárosunk fejei.

Helyén fürdővárosrészt

épül. A terv régen kész.

Azt mondják: »még korai!« —

fővárosunk fejei.

Amire elkészülnek,

egészen megöszülnek

fővárosunk fejei:

ükunokánk vejei.

Hát van ilyesmi Pesten? Darvas bácsi nem közönséges ember, higgyék el nekem egyelőre így, egy szóra: kivételes, különös, érdekes ember, aki-ről többet, színesebbet, igényesebbet, — reáért lehetne írni. Darvas bácsinak politikai koncepciója van, filozófiai világnézete, Darvas bácsi mandolozik és énekel odahaza, tanácsai szerint igazodik a környék s ami fő: Darvas bácsi megél a régiségekből Budán, Budán, Budán!... De most a Tabánról van szó.

A Tabán bölcse

elmondja: mi lesz itt s mint kéne lennie?

— Kérem, a Tabánnak most ez a neve: átmeneti siralomvölgye, — véli Darvas Gyula. — Mi kereskedők, iparosok, mindenféle boltosok, fűszerek, hentesek, pékek, rövidárusok, cipósok, de a patikusok, orvosok, mindenki éppen így: nem bírjuk, hogy lebontották mellőlünk a kuncsaftjainkat. Itt most mindenki sír. Sír, tengődik s ha itt marad: azért teszi, hogy megvárja a jobb idő felvirradatát: a fürdővárost, ami ismét új kuncsaftot jelent s bizonyára olyan felvirágzást, amilyen még nem volt erre felé. Hiszen mi leszünk a világfürdő közvetlen üzletnegyede!

— S addig?

— Addig, uram, addig azonban: baj van, nagy baj! Nem bírjuk a házbért, nem bírjuk az adót. A kereskedőre, az adóalanyra pedig vigyázni kell. Azért mondom: az állam csak azzal mentheti meg a fürdőváros jövőd üzletnegyedét, hogy addig, amíg a fürdőváros körülöttünk föl nem épül: adjon adóamnesztiát nekünk! Másként nem bírjuk.

— Adóamnesztiát?

— Igen, adóamnesztiát s bizony mondom: soha jobb befektetést nem tett az állam, mint ezt az amnesztiát, ha megadná. Így: végünk. Sajna, ezt kell mondanom. De úgy: élünk!

Darvas Gyula mélytelen szerelemmel néz ki az ablakon.

— Véleményem az, hogy egyszerű lesz itt. Az a sok szálloda! A fürdők! De higgye meg, hogy kár lebontani azokat a házakat ott, — mutat a Döbrentei tér felé — ha a Bethlen-udvar így marad, ahogy van: hisz valami hat-nyolcméternyivel könyököl belé az elgondolásba! A fontos azonban az, hogy ez az oldal megmarad: ez a néhány ódon, szép, nemes ház lesz a ragyogó fürdőváros patinás, megfizethetetlenül szép kerítése. Tetszik érteni: egy isteni kert, egy világfürdő, egy fenomenál! S olyan kerítése van e kertnek, amilyen Nizzában sincs! A kerítése: Buda!

*

Darvas bácsi mély, széles értelmű szimbólumot pedzett. A világfürdő, melyet Buda kerít, Buda, melynek Pest nyújtja hercegi kezét, Budapest! A nagyváros, a főváros, a hivalkodó, a szép, a pompázatos korona, mely csillogva és észvesztően ül az ország aranyló hajában s szikrázik feléd — nagyvilág! Rónai Mihály András

UFA Halló! Budapest! UFA

Megkezdődik

AZ URÁNIA FŐSZEZÓNJA

Világfilmek nagy sorozata!

Csütörtökön, e hónap 30-án, az első kimagasló filmesemény

BÚS FEKETE LÁSZLÓ

A méltóságos asszony trafikja

8 sztár remek filmje.

Nagy Kató

Adele Sandrock

Hansi Niese

Lizzie Holzschuh

Dagny Servaes

Hans Moser

Willy Fritsch

Gustav Waldau

Reinhold Schünzel, a világhírű rendező szeniális rendezése.

A film győzelme a színpad fölött.

MA PREMIER!

UFA Olcsóbb helyárak! UFA